

Twee jaar COVID-19: gevolgen voor leerlingen in Amsterdam

In het eerste jaar van de COVID-19-crisis hebben scholen in het primair onderwijs tweemaal de deuren moeten sluiten: tussen half maart en half mei 2020 en tussen december 2020 en februari 2021. Na dit eerste jaar bleek dat het merendeel van de leerlingen minder leergroei had dan in een normaal schooljaar.

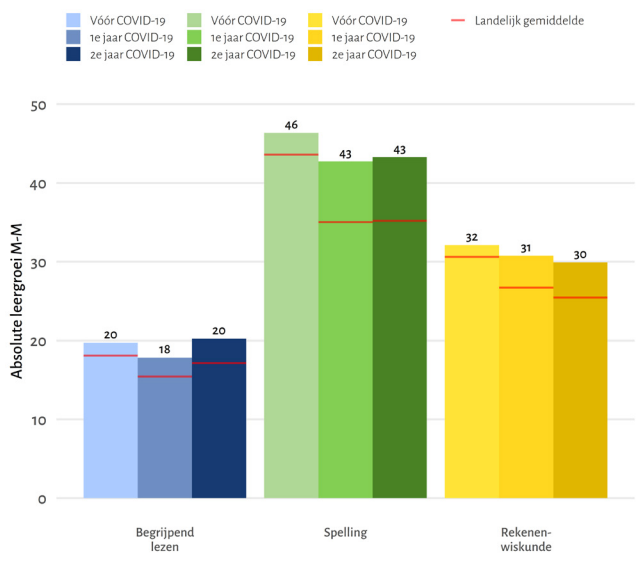
In het tweede COVID-jaar werd de kerstvakantie eind 2021 een week vervroegd en werden scholen geconfronteerd met lesuitval door afwezigheid van zowel leerlingen als leerkrachten.

Nu, twee jaar na de start van de COVID-19-crisis, is opnieuw onderzocht hoe de Amsterdamse leerlingen

ervoor staan. We kijken hiervoor naar de leergroei in vaardigheidsscores van leerlingen tussen twee midden-toetsen, voor begrijpend lezen, rekenen en spelling.

De resultaten laten zien dat de ongelijkheid tussen leerlingen en scholen kleiner is geworden. Er wordt kansrijker geadviseerd gedurende de COVID periode, de leergroei ligt hoger in Amsterdam dan het landelijk gemiddelde en ook de leervertraging is kleiner en kwetsbare leerlingen hebben een inhaalslag gemaakt. Daarnaast zien we ook dat de leervertraging bij rekenen-wiskunde zorgelijk is.

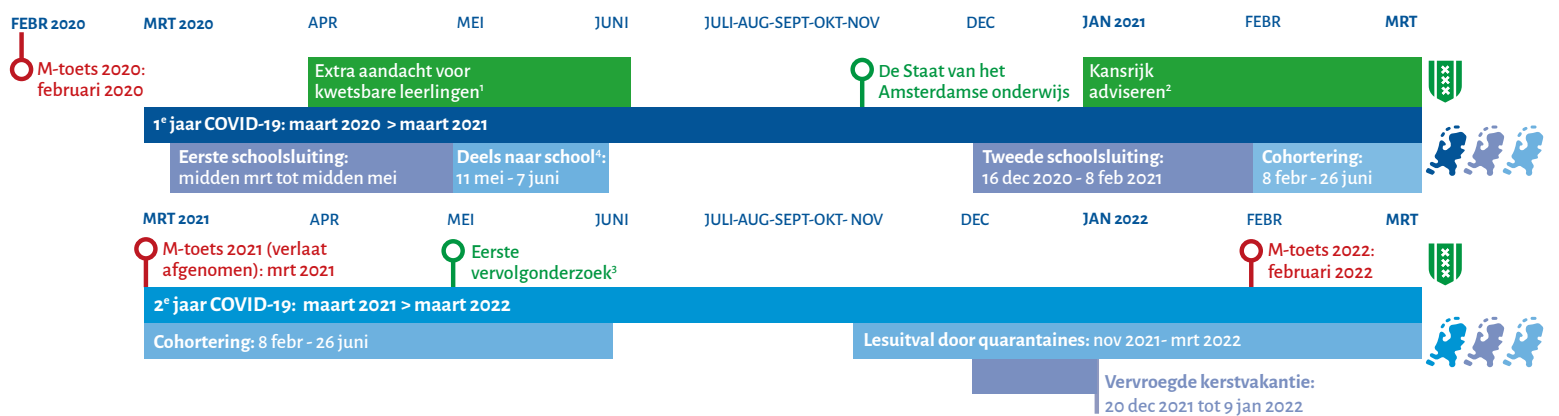
Amsterdamse en landelijke gemiddelde leergroei tussen M- en M-toets begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde

Amsterdam hogere leergroei dan landelijk, leervertraging juist lager

In het eerste COVID-jaar zien we op alle drie de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde een leervertraging in de leergroei ten opzichte van een normaal schooljaar. In het tweede COVID-jaar is de leergroei voor begrijpend lezen weer op een normaal niveau. Voor spelling is de leergroei iets hoger dan in het eerste COVID-jaar, maar nog steeds niet zoals vóór de crisis. Bij rekenen-wiskunde is de leergroei in het tweede COVID-jaar zelfs lager dan in het eerste jaar. Rekenen-wiskunde is het domein waar nog de grootste zorgen zitten.

Wat opvalt is dat Amsterdamse leerlingen bij alle domeinen en perioden gemiddeld een hogere leergroei hebben dan landelijk. Ook is de leervertraging in de leergroei in Amsterdam lager dan landelijk.

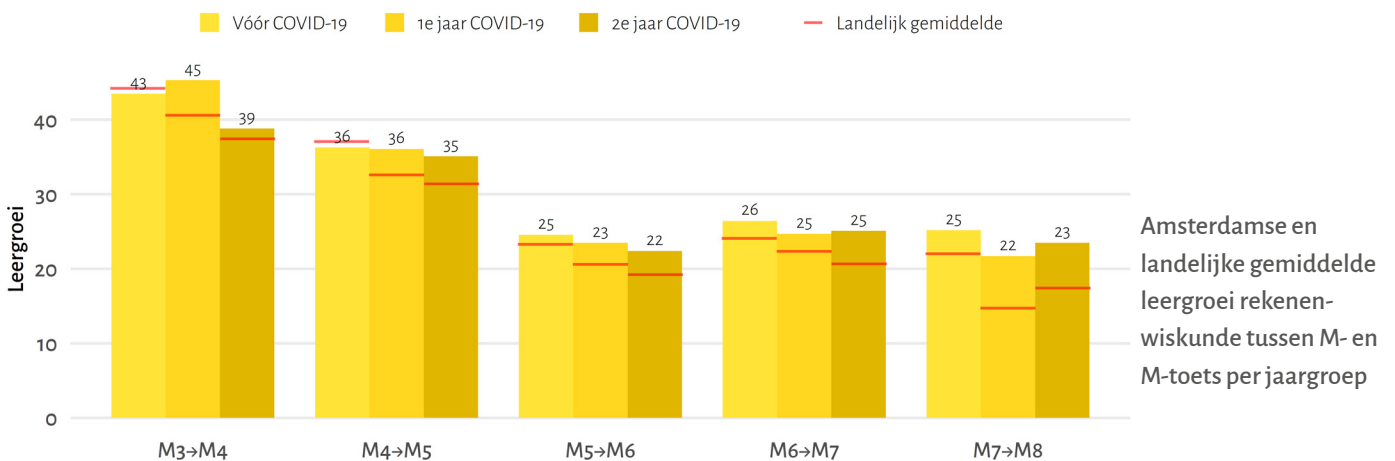
- Kwetsbare kinderen krijgen digitale middelen ter beschikking
- Kwetsbare kinderen krijgen toegang tot de reguliere scholen, een groot deel van s(b)o blijft geopend. Ook gaan de meeste nieuwkomers naar school.
- Amsterdamse webinar kansrijk adviseren met groot bereik
- Groep 8 gaat naar school gedurende schoolsluiting
- Grote groep kwetsbare kinderen naar school, waaronder veel groepen 3.
- Stadsbrede analyse op effecten COVID-19
- Naar school gaan in halve groepen
- Cohortering

= Amsterdam
 = Landelijk

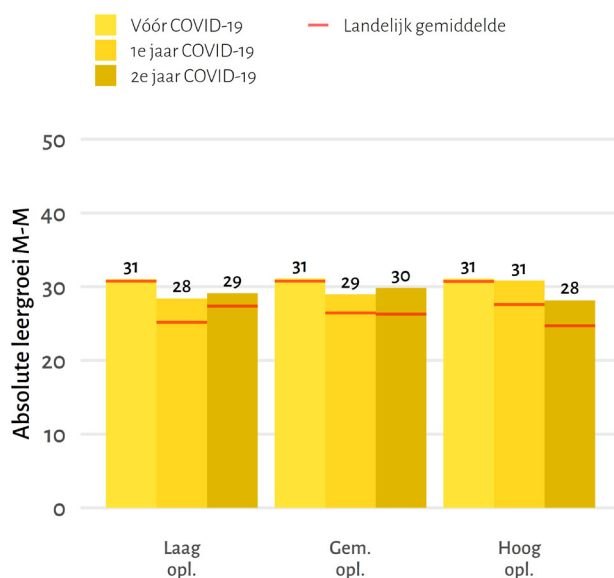
Onderbouw nog grootste leervertraging

Onderbouwleerlingen laten de grootste leervertraging zien in het tweede COVID-jaar. De leergroei is in dit jaar zelfs lager dan in het eerste jaar. In de bovenbouw is dit juist andersom. In vergelijking met landelijk valt op dat de leergroei vóór de COVID-19-crisis in groep 3

en 4 lager ligt dan landelijk, maar vanaf groep 5 juist boven het landelijk gemiddelde ligt. Ook zien we dat de verschillen in Amsterdam tussen vóór en sinds COVID-19 in groep 3 groter zijn dan landelijk, waar in de bovenbouw de verschillen in Amsterdam kleiner zijn.

Amsterdamse en landelijke gemiddelde leergroei rekenwiskunde tussen M- en M-toets uitgesplitst naar opleiding ouders

Kwetsbare leerlingen maken inhaalslag

In het eerste COVID-jaar zien we dat de leerlingen met ouders met een lage en gemiddelde opleiding een lagere leergroei hadden ten opzichte van de leergroei vóór COVID-19. De leergroei voor leerlingen met ouders met een hoge opleiding bleef gelijk in dat jaar ten opzichte van vóór COVID-19.

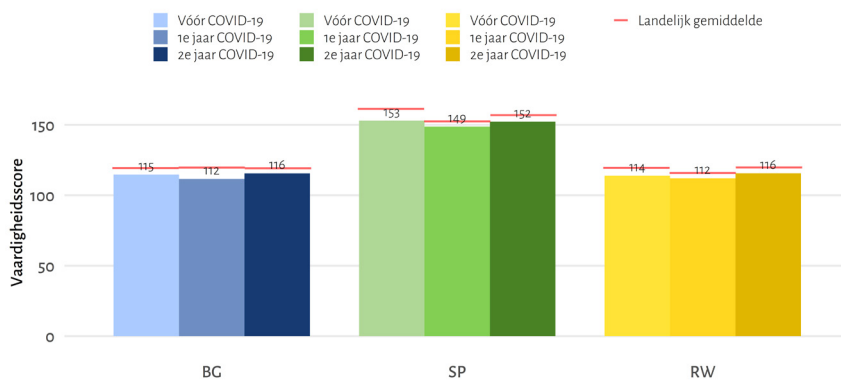
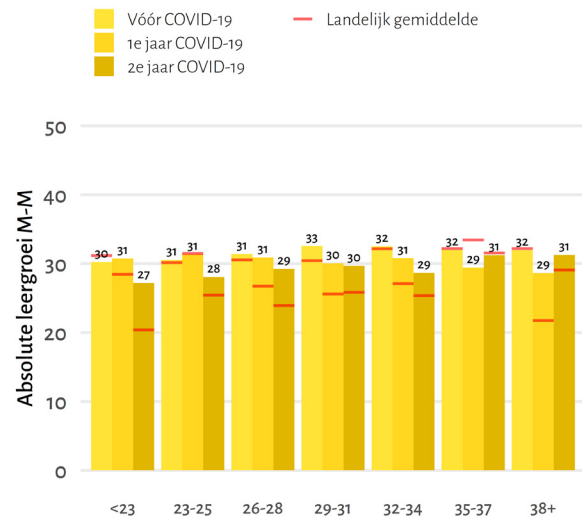
In het tweede COVID-jaar zien we dat de leergroei van leerlingen met ouders met een lage en gemiddelde opleiding hoger is ten opzichte van het eerste jaar, maar dat deze nog steeds lager ligt dan vóór COVID-19. De leergroei van leerlingen met ouders met een hoge opleiding is in het tweede COVID-jaar echter lager ten opzichte van zowel het eerste COVID-jaar als de periode vóór COVID-19.

Zowel de leervertraging zelf als de verschillen tussen de leerlingen zijn in Amsterdam kleiner dan landelijk.

Verschuivende verschillen tussen scholen

Er zijn grote verschillen tussen de leergroei op scholen met een verschillende schoolweging, maar deze verschillen zijn minder groot voor de Amsterdamse scholen dan landelijk. De leergroei op Amsterdamse scholen is zowel voor als tijdens de COVID-jaren bijna altijd hoger dan of gelijk aan het landelijke beeld. In het eerste COVID-jaar hadden Amsterdamse scholen met een hogere schoolweging de meeste leervertraging, terwijl in het tweede COVID-jaar juist de scholen met een lagere schoolweging de grootste leervertraging laten zien. Eenzelfde trend is te zien bij de landelijk gemiddelde leergroei naar schoolweging.

Amsterdamse en landelijke gemiddelde leergroei rekenen-wiskunde tussen M- en M-toets uitgesplitst naar schoolweging

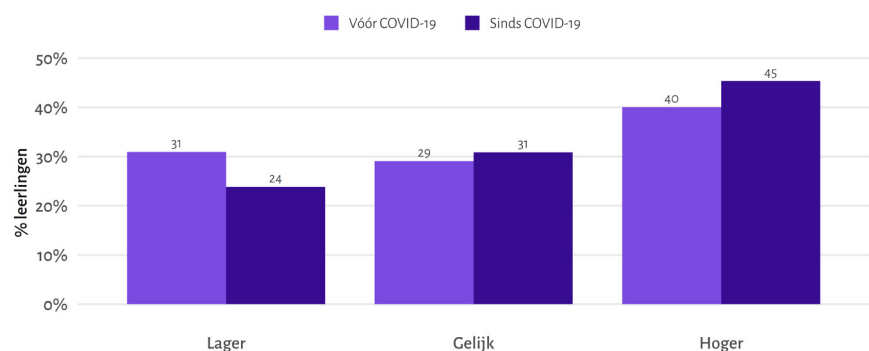
Gemiddelde vaardigheidsscore in groep 3 voor begrijpend lezen (E-toets), spelling (M-toets) en rekenen-wiskunde (M-toets)

Startniveau groep 3 weer normaal

Leerlingen van groep 3 in Amsterdam hebben zowel vóór als tijdens de COVID-19-crisis een lager startniveau dan landelijk. Vergelijkbaar met de landelijke trend was het startniveau in eerste COVID-jaar lager dan vóór COVID-19, maar lag dit in het tweede COVID-jaar weer op het niveau van voor de crisis.

Schooladviezen kansrijker

In vergelijking met vóór COVID-19 kregen Amsterdamse leerlingen in het eerste COVID-jaar vaker een schooladvies dat gelijk aan of hoger dan het toetsadvies was. Amsterdamse leerlingen kregen minder vaak een lager schooladvies dan het toetsadvies.

Het verschil tussen het schooladvies en het toetsadvies in Amsterdam

Data en Methoden

In dit factsheet gebruiken we toetsresultaten van de LVS-toetsen van Cito, die zijn verzameld in het kader van het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO). Deze toetsinformatie is beschikbaar voor leerlingen van 127 scholen in Amsterdam en 2179 scholen in Nederland die meedoen aan het leergroei-project van het NCO². We meten leergroei, oftewel het verschil in vaardigheidsscores, tussen de M-toets in 2019/2020 en de M-toets in 2020/2021 (= eerste jaar sinds COVID-19) en de leergroei tussen de M-toets in 2020/2021 en de M-toets in 2021/2022 (= tweede jaar sinds COVID-19). We vergelijken deze periodes met de leergroei van vóór COVID-19: van de M-toets van 2017/2018 naar de M-toets in 2018/2019 én van de M-toets van 2018/2019 naar de M-toets in 2019/2020 (= vóór COVID-19). We doen dit voor begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We laten de leergroei tussen M3 en M4 buiten beschouwing voor begrijpend lezen, omdat er voor begrijpend lezen geen M3-toets wordt afgenomen. Daarnaast gebruiken we informatie over de schooladviezen van 127 scholen in Amsterdam vanaf het schooljaar 2017/2018 met behulp van gegevens geleverd door ParnasSys. Zie voor meer informatie over de data en methodes de technische bijlage bij dit factsheet³.

Nawoord BBO

De afgelopen twee jaar hebben veel gevraagd van het improvisatievermogen van leerlingen, ouders, leerkrachten, schoolleiders, onderwijsondersteuners, bestuurders en de gemeente. Daar komt in Amsterdam nog de context van het lerarentekort bij, die het bepaald niet makkelijker heeft gemaakt. Dan is het bemoedigend om te zien dat onze Amsterdamse scholen er in zijn geslaagd het leren en ontwikkelen van de leerlingen zo goed mogelijk te ondersteunen. Dat is bepaald niet vanzelf gegaan. Scholen, besturen en gemeente hebben intensief samengewerkt met resultaat. Zo is er bijvoorbeeld hard gewerkt aan het ondersteunen van gezinnen met devices. Samen met het voortgezet onderwijs is een project gemaakt van kansrijk adviseren. De GGD heeft scholen zo goed mogelijk bijgestaan bij advisering bij quarantaine-vragen. Maar bovenal leest deze rapportage als een heel erg groot compliment aan onze leerkrachten, onderwijsondersteuners, schoolleiders en de ouders van de leerlingen. In dagelijks wisselende omstandigheden hebben ze alles op alles gezet. En met resultaat. We danken iedereen daarvoor. We kijken met vertrouwen de toekomst tegemoet waarin we met elkaar de uitdagingen, die er nog steeds volop zijn, gezamenlijk gaan oppakken voor de Amsterdamse leerlingen.

Voetnoten

1. Lage opleiding is maximaal vmbo b/k diploma, mbo1 diploma of onderbouw havo of vwo; Hoge opleiding is HBO of WO.
2. Zie <https://www.nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-leergroei>
3. Klik hier voor de technische bijlage, of ga naar <https://bboamsterdam.nl/publicaties/>

Auteurs: Carla Haelermans, Lynn van Vugt & Sanne van Wetten

Colofon

Opdrachtgever
Breed Bestuurlijk Overleg Amsterdam (BBO)
bboamsterdam.nl
Bijlmerdreef 1289-2
1103 TV, Amsterdam